

MEDYA TAKİP DOSYASI

29 Nisan 2024 Pazartesi

EXXONMOBİL İLE LNG ANLAŞMASI GÖRÜŞÜLÜYOR

Türkiye, Rus gazını ikame arayışında

Enerji Bakanı **Alparslan Bayraktar**, Ankara'nın ABD'li enerji devi ExxonMobil ile milyarlarca dolarlık bir sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) alımı anlaşması için görüşmeler yaptığını bildirdi. Financial Times gazetesine konuşan Bayraktar, Türkiye'nin tek bir kaynağı daha az bağımlı olmasını sağlayacak "yeni bir tedarik portföyü" oluşturmaya çalıştığını kaydetti. 10 yıl süreli olabilecek anlaşmanın ticari şartlarına ilişkin görüşmelerin sürdüğünü belirten Bayraktar, anlaşma kapsamında Türkiye'nin yıllık 2,5 milyon ton LNG alımı planladığını söyledi. Rusya ile uzun vadeli sözleşmelerin 2025'te, İran'la

anlaşmanın ise gelecek yıl sonlanacağını aktaran Bakan Bayraktar, tedarik güvenliğinde kaynak çeşitliliğine de dikkat çekerek, "Bu Rusya'dan olabilir, Azerbaycan'dan veya İran'dan olabilir ya da LNG seçenekleri denenebilir. Hangi gaz ucuz, bakmamız gerekecek" ifadelerini kullandı. Alparslan Bayraktar, Türkiye'nin geçen yıl ABD spot LNG pazarından 5 milyon ton ithalat gerçekleştirdiğini de kaydetti. Enerji fiyatlamaları yapan Argus'un değerlendirmelerine göre, olası anlaşma kapsamında yıllık 1,1 milyar dolarlık LNG ithalatı, Türkiye'nin doğalgaz ihtiyacının yaklaşık yüzde 7'sini karşılayacak. ■

Referans bedel 10 bin TL'yi aştı

Spot doğal gaz piyasasında dün 1000 metreküp gazın referans fiyatı 10 bin 55 lira 21 kuruş olarak belirlendi. **Enerji Piyasaları İşletme AŞ** verilerine göre, dün spot doğal gaz piyasasında işlem hacmi 4 milyon 41 bin 649 lira oldu. Bu tutar, bir önceki gün 3 milyon 241 bin 170 lira olarak açıklanmıştı. Spot doğal gaz piyasasında dün 1000 metreküp doğal gazın referans fiyatı 10 bin 55 lira 21 kuruş, gaz ticaret miktarı ise 411 bin metreküp oldu. Piyasa katılımcıları için dengeleme gazı alış fiyatı 10 bin 557 lira 97 kuruş, satış fiyatı ise 9 bin 552 lira 45 kuruş olarak belirlendi. Türkiye'ye dün 98 milyon 637 bin 445 metreküp doğal gaz girişi sağlandı. Piyasaya arz edilen doğal gaz miktarı ise 98 milyon 782 bin 107 metreküp olarak kayıtlara geçti. Spot piyasada bir megavatsaat elektriğin fiyatı yarın için en yüksek 2 bin 700 lira, en düşük 913 lira 63 kuruş olarak belirlendi. **Enerji Piyasaları İşletme AŞ** verilerine göre, spot elektrik piyasasında işlem hacmi bugün, güne göre yüzde 54,52 artarak 1 milyar 335 milyon 776 bin 380 lira oldu. Gün öncesi piyasada bir megavatsaat elektriğin fiyatı yarın için en yüksek 00.00-01.00, 08.00-09.00, 15.00 ve 19.00-21.00 saatlerinde 2 bin 700 lira, en düşük saat 06.00'da 913 lira 63 kuruş olarak tespit edildi. Gün öncesi piyasada bir megavatsaat elektriğin aritmetik ortalama fiyatı 2 bin 156 lira 53 kuruş, ağırlıklı ortalama fiyatı 2 bin 194 lira 21 kuruş oldu. Spot piyasada bir megavatsaat elektriğin fiyatı bugün en yüksek 2 bin 700 lira, en düşük 110 lira 86 kuruş olarak kayıtlara geçti.

İklim hedefleri için batarya KURULUMU HIZLANMALI

Batarya teknolojilerindeki büyüme temiz enerji teknolojilerindeki büyümeyi geride bırakırken, iklim değişikliğiyle mücadelede 2030'a yönelik hedeflere ulaşılabilmesi için dünyadaki batarya kurulumlarının büyük ölçüde hızlanması gerektiği belirtildi.

Uluslararası Enerji Ajansının (IEA) Bataryalar ve Güvenli Enerji Dönüşümleri Özel Raporu'na göre, düşen maliyetler, inovasyondaki ilerleme ve destekleyici endüstriyel politikalar batarya teknolojilerine talebi artırdı.

Batarya maliyetleri 15 yıldan kısa bir sürede yüzde 90 geriledi ve temiz enerji teknolojileri arasında en hızlı maliyet düşüşü bu alanda görüldü.

YILLIK BAZDA YÜZDE 130 BÜYÜDÜ

Halihazırda küresel batarya talebinin yüzde 90'ını enerji sektörü oluştururken, geçen yıl elektrik sektöründe batarya kurulumları yıllık bazda yüzde 130 büyüdü. Ulaşım sektöründe ise bataryadaki büyüme sayesinde 2020'de 3 milyon olan elektrikli araç satışları 2023'te 14 milyona yükseldi.

Dünyada geçen yıl batarya teknolojilerindeki büyüme, neredeyse tüm diğer temiz enerji teknolojilerindeki büyümeyi geride bıraktı.

Ancak 2030 enerji ve iklim hedeflerine ulaşılabilmesi için dünyada batarya kurulumlarının

büyük ölçüde hızlanması gerekiyor.

Rapordaki baz senaryoya göre, küresel enerji depolama kapasitesinde 2030'a kadar 6 kat artış öngörülüyor ve bu artışın yüzde 90'ını bataryalar oluşturuyor.

3 KATINA ÇIKARMA TAAHHÜDÜ

Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi COP28'de açıklanan 2030'a kadar küresel yenilenebilir enerji kapasitesini 3 katına çıkarma taahhüdü için 1500 gigavat batarya kapasitesinin kurulması gerekiyor.

IEA Başkanı Fatih Birol, rapora ilişkin değerlendirmesinde, elektrik ve ulaşım sektörlerinin küresel emisyonları azaltmak için iki kritik alan olduğunu belirterek, "Bataryalar, her iki sektörde de temelleri oluşturacak, yenilenebilir enerji kaynaklarının artırılmasında ve ulaşımın elektrikli hale getirilmesinde paha biçilmez bir yol oynarken, işletmeler ve haneler için güvenli ve sürdürülebilir enerji sağlayacak. Güneş enerjisi santrali ve batarya kombinasyonu maliyet açısından bugün Hindistan'daki yeni kömür santralleriyle rekabet edebilir durumda. Bu kombinasyon, önümüzdeki sadece birkaç yıl içinde, Çin'deki yeni kömür ve ABD'deki gaz yakıtlı santrallerden daha ucuz olacak. Bataryalar, gözerimizin önünde oyunu değiştiriyor." ifadelerini kullandı.

**Kömürlü termik
santralleri 45 milyar \$
zarar bekliyor**

3. Sayfada

◆ SEFİA ve E3G tarafından hazırlanan rapora göre, santrallerin lisans sürelerinin sonuna kadar işletmede kalacakları süre boyunca ortalama yıllık sağlık maliyetinin 10 milyar dolar olduğu görülüyor

Kömürlü termik santralleri 45 milyar \$ zarar bekliyor

HABER MERKEZİ

Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFİA) ve E3G isimli düşünce kuruluşu, birlikte hazırladıkları 'Kömürden Çıkışın Finansmanı: Türkiye Örneği' raporunda Türkiye'nin kömürden çıkış maliyetini ortaya koyuyor. Raporun öne çıkan bulgularına göre; 2026 yılında Türkiye'de karbon fiyatı uygulamasının başlamasıyla beraber, kömürlü termik santraller lisans sürelerinin sonuna kadar toplamda 45 milyar dolarlık zarar ediyor.

Karbon fiyatının uygulanmaya başlamasıyla beraber, 2026 yılından itibaren Türkiye'deki iki kömürlü termik santral dışında tüm santraller zarar etmeye başlıyor. Çalışma, 2026 yılından itibaren Türkiye'de uygulanacak karbon fiyatını, 2035'e kadar Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi'ndeki (AB ETS) mevcut karbon fiyatının sadece üçte biri olarak devreye alıyor. 2035 sonrası için ise bu fiyat AB ETS'nin ancak yansına kadar yükseliyor. Bu kadar düşük seviyede varsayılan karbon fiyatı bile santrallerin zarar etmesine neden oluyor. Kömürden çıkış senaryosunda, 2021-2035 yılları arasındaki dönemde, elektrik üretiminde yerli kaynakların payı yüzde 51,3'ten yüzde 73,6'ya yükseliyor.

Santrallerin ortalama yıllık sağlık maliyeti 10 milyar dolar

Raporda, 2035 yılında

✓ Karbon fiyatının uygulanmaya başlamasıyla beraber, 2026 yılından itibaren Türkiye'deki iki kömürlü termik santral dışında tüm santraller zarar etmeye başlıyor. Çalışma, 2026 yılından itibaren Türkiye'de uygulanacak karbon fiyatını, 2035'e kadar Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi'ndeki (AB ETS) mevcut karbon fiyatının sadece üçte biri olarak devreye alıyor

kadar elektrik üretiminde AB ETS'nin mevcut karbon fiyatının üçte biri baz alınıyor, 2035 sonrası ise AB ETS karbon fiyatının yansına kadar yükselen aşamalı bir karbon fiyatı uygulanması öngörüldüğü. Bu durumda, 30 santralden ikisi dışında hiçbir kömürlü termik santralin kârlılığını sürdürmeyeceği sonucuna ulaşıyor. Santrallerin bu koşullar altında çalışması durumunda, zararın boyutu 40 yıllık senaryoda 13,5 milyar dolar, lisans sonuna kadar çalışmaları durumunda ise 44,5 milyar dolara ulaşılıyor. İşletmecilerin zarar eden bir operasyonu sürdürmeleri beklenmediğinden söz konusu santrallerin atıl varlıklar haline geleceği öngörüldüğü. Santrallerin lisans sürelerinin sonuna kadar işletmede kalacakları süre boyunca ortalama yıllık sağlık maliyetinin 10 milyar dolar seviyesinde olduğu görülüyor.

Rapor, yüksek marjinal maliyetleri nedeniyle, bir karbon fiyatlandırma mekanizması uygulanması durumunda ithal kömürle çalışan termik santrallerin devreden çıkacak ilk santraller olduğunu ortaya koyuyor.

Raporda yer verilen kömürden çıkış senaryosunda, 2021-2035 yılları arasındaki dönemde, elektrik üretiminde yerli kaynakların payı yüzde 51,3'ten yüzde 73,6'ya yükseliyor ve tamamı yerli ve yenilenebilir kaynaklardan oluşuyor. Olağan senaryoda ise yerli kaynakların (yenilenebilir ve yerli kömür) payı 2035 yılında ancak yüzde 59,2'ye ulaşabiliyor.

Özenç: Kömürden çıkış, erken aşamada hedeflenmeli

SEFİA Direktörü Bengisu Özenç, Türkiye için teknik olarak mümkün ve küresel gelişmeler doğrultusunda

kaçınılmaz olan kömürden aşamalı çıkış planlarını geciktirmenin olası olumsuz ekonomik ve sosyal sonuçları üstünde durarak, "Türkiye'nin 2053 net-sıfır hedefi iklim hedefleri için olduğu kadar, değişen küresel ticaret düzeni içerisinde rekabetçiliğini sürdürülebilirliği açısından da önemli bir hedef. Bu hedefin yakalanabilmesi için atılacak ilk adım elektrik arzında kömürden çıkışa yönelik resmi bir pozisyonun açıkça belirlenmesi ve bu hedefe yönelik planlamanın yapılması. Bilindiği gibi Türkiye yakın zamanda bir ulusal emisyon ticaret sistemini uygulamaya almayı planlıyor. Karbon emisyonlarının fiyatlandırmasını öngören bu sistemin devreye girmesi ile kömürlü santrallerin finansal dengelerinin olumsuz etkileyeceği aşikar. Çalışmamız, oldukça düşük karbon fiyatları altında bile

santrallerin faaliyetlerini sürdüremeyeceklerini gösteriyor. Bu açıdan kömürden çıkış, kayıplar oluşmaya başlamadan, erken aşamada hedeflenmeli. Böylelikle çok katmanlı, çok paydaşlı bir planlanma yapılabilir ve uygun finansman imkanlarının da devreye alınmasıyla kapsayıcı ve adil bir çıkış stratejisi ortaya koymak mümkün olabilir" ifadelerinde bulundu.

Çiftçi: Kömürden çıkış için birçok girişim bulunuyor

Türkiye'nin de faydalanabileceği kömürden çıkış mekanizmalarına dikkat çeken SEFİA Finansal Araştırmalar Direktörü İbrahim Çiftçi ise "Kömürden çıkış, net sıfır hedefi doğrultusunda karbonsuzlaşmanın başlayabileceği en uygun alan. Kömürden çıkış için bugün uluslararası arenada Türkiye'nin de faydalanabileceği Kömür Emeklilik Mekanizmaları (Coal Retirement Mechanisms-CRM) ya da Kömür Geçiş Mekanizmaları (Coal Transition Mechanisms-CTM) gibi birçok girişim bulunuyor. Türkiye, yeni kömürlü termik santral planlaması yapmak yerine enerjide arz güvenliğini korumak, yüksek borç oranlarına sahip olan elektrik sektörünün devamlılığını sağlamak ve burada yaşanacak bir krizin bankacılık ile girdi sağlayan ikincil sektörleri de etkileyerek ekonomisini tehdit etmesinin önüne geçmek için, bir an önce net sıfır hedefi ile taahhüt etmiş olduğu geçişin planlamasını yapmalı" dedi.

SHURA enerji raporu "eylem zamanı" diyor

SHURA yayımladığı raporda, temiz enerjili ürünlerin öncelikle olmasını, kredi desteklerinin önünün açılması gerektiği ele alıyor...

SHURA tarafından yayınlanan Türkiye'nin Enerji Dönüşümü Görünümü 2023 raporuna göre; **elektrik üretimi** 324.8 teravat-saate (TWh) ulaşırken yenilenebilir enerji kaynakları 137.2 TWh ile toplam üretimin yüzde 42'sini karşıladı. **Elektrik üretiminde** ithal fosil yakıtların payı ise yüzde 44 oldu.

Elektrik üretiminde yerlilik oranı, hidroelektrik santrallerin üretiminin en üst seviyelere ulaştığı 2019'daki yüzde 60'lık seviyesinden, kuraklık nedeniyle azalan hidroelektrik üretimi nedeniyle 2021'de yüzde 46'ya geriledi, 2022 ve 2023'te yenilenebilir kaynakların üretimindeki artışla yüzde 56'ya ulaştı.

Türkiye, enerji tüketiminin dörtte üçünden fazlasını ithal fosil yakıtlarla karşılıyor. Ham petrolün yüzde 91'i, doğalgazın yüzde 99'u ve **kömürün** yüzde 56'sı ithal ediliyor. Raporda, enerji fiyatlarının doğrudan enflasyonu tetiklediğine dikkat çekildi. Rapora göre fosil kaynaklara bağımlılık uluslararası enerji fiyatlarına olan bağımlılığı da getiriyor. Bu nedenle enerji dönüşümünün Türkiye için hem arz güvenliği hem de enerjiye ekonomik erişimde önemli olduğu vurgulandı. SHURA tarafından hazırlanan rapora göre 2025 yılına doğru ilerlerken Türkiye enerji sektörü için öncelikli konu eyleme geçmek olacak.